

Asyl günäli kim?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Asyl günäli kim? ASYL GÜNÄLI KIM?

Wagşyýanallyk adamyň başly-barat – akla sygmajak hereketimi?
Günäli diňe öz erk-ygtyýary bilen hereket edip jenaýat edýärmí?

Kriminal günälini döreden umuman alanda häzirki jemgyýetçilik sistemasy dälmi?

Netije hakda aýdyp, sebäbi gapdala zyňýarys!

Men-menligi, barlyşyksyz basdaşlygy, çemeçilligi durmuşyň özenine öwren, sosial döwlet ýok edip raýaty garawsyz galdyran, ykdysady we syýasy-medeni şeýle adalatsyz sistemanyň soňky ýyllarda artýan günäli profiline täsiri ýokmy?

Raýdaşlygy, ynanyşmagy, mähirli gatnaşyklary ýykyp-ýok eden bu ideologiki sistemany derňemezden ýekeleýin wakalaryň üstünden baha bermek düýp meseläni giderip bilýärmí?

Kyrk ýyl bäri sarp edijilige ýapja edilen – pula, emläge gul edilip «ýeke tipleşdirilen» jemgyýet ahyrynda tutuşlygyna çüýredi.

Jemgyýetiň gowşamagy bilen ahlak kodlarynda uly döwülmeler

emele geldi, milli etiki gymmatlyklar sozuldy, kollektivleýin ylalaşyk dyr-pytrak edildi, birek-birege ýakynlaşmalar we raýdaşlyk ýok edildi...

Her dürli «keseki» howply saýyldy, gorkulmaga başlandy. Ýaşayyş massiwleri, köçeler, prospektler ugursuz görüldi.

Maşgala gowşadyldy, funksiýasy bozuldy, çagşady.

Döz gelip bilmeýän, ýeke özi galan adam trawmatiki-psihiologiki waka ahwalyna öwrüldi.

Güýç güýç ýeteniňki...

* * *

Şizoid şahsy aýratynlyk bozuklygy ýakyn gatnaşyklar gurmakdan we jemgyýete goşulmakdan gaça durýan, duýgularyny bildirmeýändigini üçin sowuk-iteriji görüňän içimtap adamlardyr.

Bular ýaly adamlar aňsat dostlaşyp gidibermeýän, özüni çetde saklaýan ýekemen, şeýle-de öwgä we tankyda perwaýsyz bolýar.

Beýle ruhy ahwalat şizofreniýanyň başlangyjydyr...

Şahs şeýle. A jemgyýet?

Jemgyýetçilik gurluşynda-da edil şahsy bozuklykda bolşy ýaly şübheçi-içimtap psihologiki täsirleri bolan paranoid-şizoid ýagdaý bar!

Seksuallykdan etnosa çenli egoistik şahsy aýratynlyklary bölekleyän, derbi-dagyn edýän, doýdum-dolmaz bu düzgüniň sebäpleriniň üstünde durmazdan wakalary çözüp bolmaýar. Her gezek aslynda biri-birine meňzeş ýagdaýlary başdan geçirmeli bolýarys...

Hawa, asyl günäli nirde? Durmuşy kimler şeýlekin dereje bozdy? Täze dünýä düzgünini döreden (köp ulusly kapitalyň-imperializmiň sypaýy aýdylyşy bolan) globallaşmagyň boýnumyza dakan yaşayyş-durmuş formasy-medeni sarsgyny derňelmezden sud wakalaryna aň ýetiril bilmersiňiz! Her bolan wakada detektiwlik oýnamagy bes ediň...

Işe ilkinji nobatda jemgyýeti, maşgalany, adamy haýsy ugra gitjegini bilmeýän «çopansyz sürä» öwrüp-öýdekileşdirip sistemany derňetmeýän bu eksplutasion ideologiýa-režime nähili yrza edilendigini bilen başlap bilersiňiz.

Raýdaşlygy, pynhanlygy, seksuallygy, söýgini, dostlugy bozan

bu diwersion düzgüne gumanitar ýüz gazandyrmaly. Başga hili çykalgasy ýok.

* * *

Globallaşmagyň şahsyň-jemgyýetiň fiziki bolşy ýaly ruhy saglyga ýetirýän täsirleriniň üstünde ýörite durup geçmeli bolarsyňyz.

Ýeke günäli komfort ýaşaýyşda ýaşajak bolup ruhuny global şeýtany sistema satmaga mejbur edilen adam däl.

Bu sistemany kyrk ýyl bäri ýurduň boýnuna dakan syýasatçylary günäsiz saýyp bolarmy?

A jemgyýetiň özi ähli gymmatlyklaryň eroziýa uçradylmagyna näderejede sesini çykardy? Hiç hili.

«TikTok»-daky roliklerden köp zat öwrenip bolýar. Mysal üçin: Hyjaply aýal-gyzlaryň sarp edijilik gyzýan ugurlaryny-meta fetişizmini haýran galyjylyk bilen yzarlaýaryn! Açgözlük doýanok. Geleňsizlik çaýyr ýaly ýaýraýar...

Aýal-gyzlara garşy edilýän jenaýatlar ýaly nirä barsaň garşyňa çykýan agressiýa tarapdarlygyny edýän fanatizm-global kadasyzlyklar şundan tapawutly däl...

Bularyň barsy globallaşmaga boýun egen 22 ýyllyk neoliberal häkimiýetiň diňe ykdysady-syýasy ugura däl, ýurda ýetiren medeni zyýanlarynyň netijesidir. Ymamhatyp mekdeplerini açanyň bilen mesele çözülenok...

Beýleki oppozision partiýalar şundan üýtgeşikmi? Ideologiýany, syýasaty elmydama şahslaryň üstünden jedelleşip jemgyýetçilik çüýrükliginiň önüne geçip bolarmy? Bolmaz.

Syýasy paranoýýa bilen özbaşyna bulam-bujar haldaky syýasaty kontrolyga aldy! Depgilenýänem elmydama öleňlik bolýar:

Globalçy tehnologiýa ýaly çaltlyk bilen üýtgeşmä eýerip bilmeýän, ygtybarsyz, şahsy aýratynlyksyz, ýeke galdyrylan, ruhy saglygy bozuk şahsy düzeltmek üçin düzgün çalşygy gerek. Ýogsam bolmasa, bu täze dünýä düzgüniniň sakçylary hemmeleriň ruhy saglygyny bozmagyny dowam etdirerler.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetisi, 08.10.2024 ý. Publisistika